

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG TỰ CHỦ GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Trần Văn Tùng

Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Tóm tắt: Giáo dục quốc phòng an ninh có vai trò quan trọng trong việc giáo dục kiến thức quốc phòng và an ninh cho công dân nhằm phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc và truyền thống yêu nước của dân tộc ta. Giáo dục quốc phòng và an ninh là môn học chính khoá cho học sinh, sinh viên trong các cơ sở giáo dục từ trung học phổ thông cho đến đại học. Bài viết này, trước tiên chúng tôi muốn phân tích vai trò của môn học giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên trong các cơ sở giáo dục đại học; thứ hai là mô tả khái quát thực trạng công tác tự chủ Giáo dục quốc phòng và an ninh ở trường Đại học Thủ đô Hà Nội và thứ ba: Đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng tự chủ giáo dục quốc phòng và an ninh ở trường Đại học Thủ đô Hà Nội. Các giải pháp này cũng giúp nâng cao ý thức trách nhiệm của sinh viên trong công cuộc bảo vệ và xây dựng Tổ quốc.

Từ khóa: Chất lượng; đại học; giáo dục quốc phòng và an ninh; giảng dạy; sinh viên.

Nhận bài ngày 28.10.2025; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 29.12.2025

Liên hệ tác giả: Trần Văn Tùng; email: tvtung@daihocthudo.edu.vn

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Nhằm phát triển giáo dục quốc phòng và an ninh, những năm qua Đảng, Nhà nước đã có nhiều chủ trương, chính sách đề cập trên tất cả các mặt (GV, cơ sở hạ tầng, đổi mới nội dung, chương trình...) và bước đầu đã đạt được những kết quả nhất định: công tác giáo dục quốc phòng và an ninh đi vào nền nếp, chất lượng, hiệu quả được nâng lên... Tuy nhiên, so với yêu cầu xây dựng, củng cố quốc phòng, an ninh (QP&AN), bảo vệ Tổ quốc hiện nay thì công tác GDQP&AN cho sinh viên đòi hỏi phải cần tiếp tục nâng cao hơn nữa chất lượng, hiệu quả công tác này.

Trong giai đoạn hiện nay, tình hình thế giới và khu vực tiếp tục diễn biến nhanh chóng, phức tạp, tiềm ẩn những yếu tố khó lường. Đối với nước ta, các thế lực thù địch vẫn luôn tìm mọi cách chống phá, chủ yếu bằng chiến lược “diễn biến hoà bình”, nhằm xoá bỏ chế độ xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam, xoá bỏ vai trò lãnh đạo của Đảng. Nhằm xây dựng và bảo vệ vững chắc nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa, chúng ta cần xây dựng một thế trận quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân trong đó học sinh, sinh viên (SV) trên cả nước là một lực lượng đông đảo, có đủ sức khỏe, có trình độ học vấn, có tiềm năng sáng tạo, có khả năng tiếp cận và làm chủ khoa học kỹ thuật hiện đại và là chủ nhân tương lai của đất nước. Do đó, nâng cao chất lượng tự chủ Giáo dục quốc phòng và an ninh (GDQP&AN) là “...nhiệm vụ chung của Đảng, Nhà nước và toàn xã hội; phải được chỉ đạo, tổ chức thực hiện chặt chẽ, thống nhất từ Trung ương đến địa phương” [1; tr 1]. GDQP&AN được tiến hành “bằng các hình thức phù hợp với từng đối tượng” [1; tr 1].

Quan điểm của Đảng, Nhà nước ta, GDQP&AN là tổng thể các hoạt động giáo dục xây dựng, nâng cao phẩm chất, năng lực về quốc phòng và an ninh cho công dân Việt Nam trong các hoạt động nhằm thực hiện thắng lợi nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Chỉ thị số 12-CT/TW ngày 03/02/2007 của Bộ Chính trị về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác GDQP&AN trong tình hình mới đã xác định: “GDQP&AN là một bộ phận của nền giáo dục quốc dân” [1; tr 1]. Vì vậy, đội ngũ giảng viên (GV) giảng dạy bộ môn GDQP&AN phải có những giải pháp phù hợp với từng đối tượng người học, góp phần nâng cao chất lượng môn học GDQP&AN.

2. NỘI DUNG

2.1 Mục tiêu và phương pháp nghiên cứu

2.1.1. Mục tiêu nghiên cứu

Bài báo đặt ra mục tiêu đánh giá đúng thực trạng một số nội dung chính của công tác tự chủ GDQP&AN và đề xuất các giải pháp nâng cao chất lượng tự chủ GDQP&AN cho SV ở Trường Đại học Thủ đô Hà Nội hiện nay.

2.1.2. Phương pháp nghiên cứu: Bài viết sử dụng tổng hợp nhiều phương pháp nghiên cứu

Phương pháp nghiên cứu lý luận: Phương pháp phân tích - tổng hợp tài liệu: Tiếp cận hệ thống các tư liệu để tìm hiểu các khái niệm, cơ sở lý luận về GDQP&AN, điều kiện, yêu cầu tự chủ, thực tiễn công tác tự chủ và nâng cao chất lượng tự chủ GDQP&AN.

Phương pháp khái quát hoá các nhận định độc lập: Tiếp cận các ý kiến, nhận định, quan điểm độc lập từ các nguồn tài liệu khác nhau về vấn đề tự chủ GDQP&AN, từ đó người nghiên cứu khái quát lên thành ý kiến, nhận định, quan điểm riêng của mình.

Phương pháp nghiên cứu thực tiễn: Phương pháp điều tra: Thực hiện một số phiếu điều tra trung cầu ý kiến đối với SV học GDQP&AN trong năm 2025.

Phương pháp lấy ý kiến chuyên gia: Xin ý kiến các phòng, ban chức năng của Nhà trường, cán bộ quản lý và giảng viên trong Khoa GDTC – QP&AN, Trường Đại học Thủ đô Hà Nội.

Phương pháp toán thống kê.

2.2 Vai trò của môn học giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên trong các cơ sở giáo dục đại học

Thế giới đương đại đã và đang diễn ra những biến đổi hết sức nhanh chóng, phức tạp, khó đoán định. Sự biến đổi của tình hình thế giới, khu vực hiện nay đem lại cho đất nước ta cả những thuận lợi, thời cơ và khó khăn, thách thức đan xen, đặt ra nhiều yêu cầu mới đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Trải qua gần 40 năm thực hiện công cuộc đổi mới, đất nước đã đạt được những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử, phát triển mạnh mẽ, toàn diện so với những năm trước đổi mới. Đời sống nhân dân được cải thiện rõ rệt cả về vật chất và tinh thần. Đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay... Trong bối cảnh tình hình thế giới có nhiều biến động, phức tạp, Cương lĩnh của Đảng tiếp tục là ngọn cờ tư tưởng, ngọn cờ chiến đấu, ngọn cờ quy tụ sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc phấn đấu vì một nước Việt Nam "dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh"... Kiên quyết, kiên trì bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc; bảo vệ Đảng, Nhà nước, nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa. Giữ vững an ninh chính trị, bảo đảm trật tự, an toàn xã hội, an ninh con người, an ninh kinh tế, an ninh mạng, xây dựng xã hội trật tự, kỷ cương. Chủ động ngăn ngừa các nguy cơ chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa; phát hiện sớm và xử lý kịp thời những yếu tố bất lợi, nhất là những yếu tố nguy cơ gây đột biến; đẩy mạnh đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu và hoạt động chống phá của các thế lực thù địch [2].

Trong tiến trình đổi mới của đất nước, Đảng và Nhà nước luôn kiên định, vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đã từng bước đổi mới tư duy, nhận thức và chỉ đạo thực tiễn, phát triển, hoàn thiện tư duy lý luận về giáo dục quốc phòng và an ninh phù hợp với thực tiễn khách quan, kịp thời đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới.

Theo số liệu của Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, hiện nay có khoảng 2,3 triệu sinh viên đang theo học tại 268 trường đại học, cao đẳng sư phạm; 388 cơ sở giáo dục nghề nghiệp hệ cao đẳng trên cả nước [3]. Đây là lực lượng không nhỏ, có sức khỏe, khi còn ngồi trên ghế nhà trường họ là tầng lớp tri thức trẻ, năng động, sáng tạo, có khả năng tiếp cận và làm chủ khoa học kỹ thuật hiện đại, là lực lượng quan trọng trong xây dựng đất nước, đặc biệt trong các lĩnh vực đòi hỏi tri thức cao, là nguồn lực quan trọng cho nhiều lực lượng khác và là chủ nhân tương lai của đất nước. Bên cạnh đó, vẫn có một bộ phận sinh viên đã và đang bị tác động mạnh bởi cơ chế thị trường, có những biểu hiện của sự phai nhạt lý tưởng cách mạng, xa rời với lịch sử, truyền thống, văn hoá dân tộc. Không ít sinh viên có lối sống đua đòi, hưởng thụ, ích kỷ, say mê với

các ẩn phẩm, trò chơi, văn hoá phẩm không lành mạnh, độc hại, dẫn đến những hành động suy thoái đạo đức, vi phạm pháp luật, dễ bị kẻ xấu kích động, lôi kéo.

Môn học GDQP&AN giữ vai trò chủ chốt trong việc giáo dục ý thức trách nhiệm của sinh viên trong việc thực hiện nhiệm vụ xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, trang bị cho sinh viên những hiểu biết cơ bản về đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về quốc phòng và an ninh; truyền thông chống giặc ngoại xâm của dân tộc, lực lượng vũ trang nhân dân và nghệ thuật quân sự Việt Nam; xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, lực lượng vũ trang nhân dân; có kiến thức cơ bản, cần thiết về phòng thủ dân sự, kỹ năng quân sự; sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ quân sự; giúp sinh viên ý thức đoàn kết dân tộc và không ngừng phấn đấu học tập vươn lên, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Với mục tiêu giáo dục cho sinh viên có kiến thức cơ bản về quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về quốc phòng và an ninh; xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, xây dựng thể trận quốc phòng toàn dân gắn với thể trận an ninh nhân dân, xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân; bổ sung kiến thức về phòng thủ dân sự và kỹ năng quân sự; sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ quân sự, nghĩa vụ công an bảo vệ Tổ quốc [4].

GDQP&AN là môn học chính khoá cho học sinh từ THPT, THCS đến sinh viên các trường cao đẳng, đại học. Hệ thống các văn bản về GDQP&AN đã được ban hành khá đầy đủ. Nội dung chương trình, phương pháp tổ chức đào tạo được thực hiện, nghiêm túc, hiệu quả, không ngừng hoàn thiện và đổi mới phù hợp với yêu cầu thực tiễn.

Ngoài những nội dung bài giảng mang tính lý thuyết về *Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam; Công tác quốc phòng và an ninh*. Môn học GDQP&AN còn trang bị cho sinh viên những nội dung thực hành về *Quân sự chung và Kỹ thuật chiến đấu bộ binh và chiến thuật*. Thông qua đó: Đảm bảo cho người học có kiến thức cơ bản về quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về quốc phòng và an ninh; xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, xây dựng thể trận quốc phòng toàn dân gắn với thể trận an ninh nhân dân, xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân; bổ sung kiến thức về phòng thủ dân sự và kỹ năng quân sự; sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ quân sự bảo vệ Tổ quốc [5].

Các nội dung lý thuyết của môn học GDQP&AN có vai trò quan trọng trong việc nâng cao nhận thức, hiểu biết, khơi dậy, nêu cao tinh thần yêu nước cho sinh viên, tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân tộc, củng cố vững chắc niềm tin vào Đảng và Nhà nước, giúp sinh viên cảnh giác, chống lại mọi âm mưu chia rẽ, phản động của các thế lực thù địch trong và ngoài nước. Đồng thời tăng cường, củng cố và bảo vệ vững chắc an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, sự đoàn kết trong nhà trường, nâng cao tinh thần đoàn kết dân tộc.

Quá trình học tập, rèn luyện môn học GDQP&AN giúp sinh viên sống trong môi trường gần gũi với môi trường quân đội, là một môi trường rèn luyện, học tập giúp cho sinh viên làm quen với nếp sống kỷ luật, tác phong của người chiến sĩ quân đội nhân dân Việt Nam. Thực hiện tác phong nghiêm túc, khoa học, ý thức trách nhiệm, tinh thần đoàn kết, làm việc theo nguyên tắc, kỷ cương. Đồng thời trang bị những kỹ năng tư duy, lý luận về quốc phòng an ninh, bảo vệ tổ đất nước góp phần vào mục tiêu đào tạo con người có nhân cách, lối sống tốt đẹp, với các đặc tính cơ bản: yêu nước, nhân ái, nghĩa tình, trung thực, đoàn kết, cần cù, sáng tạo.

Thông qua môn học GDQP&AN, giúp cho sinh viên nâng cao hơn nữa kiến thức, kỹ năng và thái độ và có những hành động đúng đắn, tránh được những cám dỗ, tệ nạn xã hội.

Từ những quan điểm, chủ trương của Đảng và Nhà nước đến quá trình tổ chức thực hiện đào tạo GDQP&AN trong các cơ sở giáo dục có một vai trò và ý nghĩa to lớn trong việc giáo dục, nâng cao nhận thức, hiểu biết, ý thức trách nhiệm của sinh viên, thế hệ tương lai của đất nước, là một nhiệm vụ vô cùng quan trọng, đúng đắn và thiết thực hơn bao giờ hết, giúp cho khối đại đoàn kết sức mạnh dân tộc không ngừng được củng cố và lớn mạnh, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ vững Tổ Quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

2.3 Thực trạng công tác tự chủ GDQP&AN ở trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Để đánh giá thực trạng về công tác tự chủ GDQP&AN ở Trường Đại học Thủ đô Hà Nội, nghiên cứu sử dụng phương pháp chuyên gia và phiếu điều tra với đối tượng khảo sát là cán bộ,

giảng viên và SV khóa 2024 trong Trường. Cụ thể, khảo sát SV, số phiếu phát ra 300 phiếu, số phiếu thu về 291 phiếu đạt 97%; khảo sát cán bộ, giảng viên gồm: cán bộ, giảng viên Khoa GDTC – QP&AN, Phòng Quản lý Đào tạo và Công tác HSSV, phòng Tổ chức- Hành chính và Quản trị và một số đơn vị khác có liên quan đến công tác tự chủ GDQP&AN, số phiếu phát ra 30 phiếu, số phiếu thu về 30 phiếu, tỉ lệ đạt 100%. Kết quả khảo sát trên một số nội dung chính của công tác tự chủ GDQP&AN như sau: Nội dung về xây dựng đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN; Nội dung về nội dung, chương trình, kế hoạch và đổi mới phương pháp giảng dạy GDQP&AN.

Nội dung về xây dựng đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN: Đội ngũ là các giảng viên cơ hữu thực hiện nhiệm vụ quản lý, giảng dạy GDQP&AN cho SV, tham gia huấn luyện lực lượng tự vệ và làm tham mưu cho Đảng ủy, Ban Giám hiệu Trường Đại học Thủ đô Hà Nội về công tác quốc phòng, quân sự địa phương. Hiện nay, đội ngũ cán bộ, giảng viên làm nhiệm vụ quản lý, giảng dạy SV ở Khoa GDTC – QP&AN, Trường Đại học Thủ đô Hà Nội bao gồm: 06 đồng chí (trong đó có 02 Tiến sĩ; 03 Thạc sĩ; 01 Cử nhân); đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên được đào tạo cơ bản ở bậc đại học trong các nhà trường trong và ngoài quân đội, có kinh nghiệm và trình độ cao, đủ đáp ứng được yêu cầu về công tác tự chủ GDQP&AN hiện nay.

Đánh giá về chất lượng xây dựng đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN. Kết quả khảo sát từ cán bộ, giảng viên cho thấy: Khi được hỏi về sự quan tâm về chế độ chính sách của Nhà trường đối với đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN, đa số các ý kiến đều đánh giá có sự quan tâm của Nhà trường, có 10% cán bộ, giảng viên đánh giá chế độ chính sách rất tốt; 83.3% đánh giá chế độ chính sách tốt. Như vậy, việc thực hiện chế độ chính sách tốt là điều kiện rất quan trọng nâng cao chất lượng đối với đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN thực hiện công tác tự chủ GDQP&AN hiện nay. Khi được hỏi về số lượng cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN đã đảm bảo phù hợp để thực hiện nhiệm vụ quản lý, giảng dạy với số lượng SV hiện có của Nhà trường, đa số các ý kiến cho rằng đã phù hợp, có 6.7% cán bộ, giảng viên đánh giá số lượng hiện nay rất phù hợp, có 86.7% đánh giá số lượng phù hợp. Như vậy, số lượng cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN hiện nay đủ điều kiện đáp ứng được công tác quản lý và giảng dạy SV trong Cơ sở GDQP&AN theo đúng Quy định của môn học. Đây cũng là nội dung quan trọng để Trường Đại học Thủ đô Hà Nội đủ điều kiện tự chủ GDQP&AN. Khi được hỏi về năng lực của đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN đáp ứng so với yêu cầu nhiệm vụ hiện nay, đa số cán bộ, giảng viên được hỏi đều đánh giá tích cực, có 40% cán bộ, giảng viên đánh giá năng lực đáp ứng tốt nhiệm vụ, có 53.3% đánh giá đáp ứng tương đối tốt nhiệm vụ. Như vậy, nhìn nhận của cán bộ, giảng viên nói chung đánh giá về đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN có bản lĩnh chính trị vững vàng, có chuyên môn tốt, có kinh nghiệm thực tiễn, có phương pháp quản lý và dạy học đáp ứng được yêu cầu nhiệm vụ tự chủ GDQP&AN hiện nay. Đây là nội dung quan trọng để Khoa GDTC – QP&AN và Trường Đại học Thủ đô Hà Nội tiếp tục quan tâm xây dựng đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN ngày càng chất lượng.

Nội dung về nội dung, chương trình, kế hoạch và đổi mới phương pháp giảng dạy GDQP&AN: Hiện nay, tự chủ GDQP&AN thực hiện theo Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT, ngày 18/3/2020 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo về nội dung chương trình môn học GDQP&AN, gồm 04 học phần với 165 tiết học.

Phân chia tỉ lệ số tiết theo từng học phần và tổng số tiết lý thuyết, tổng số tiết học thực hành theo nội dung, chương trình môn học GDQP&AN theo Thông tư số 05, cụ thể như sau:

Bảng 1: Thống kê số tiết theo từng học phần và tổng số tiết lý thuyết, tổng số tiết học thực hành theo nội dung, chương trình môn học GDQP&AN theo Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT

Tên học phần	Học phần I	Học phần II	Học phần III	Học phần IV	Tổng số tiết lý thuyết	Tổng số tiết thực hành
Số tiết	45	30	30	60	101	64
Tỉ lệ %	27.2%	18.2%	18.2%	36.4%	61.2%	38.8%

Khi khảo sát cán bộ, giảng viên và SV về nội dung, chương trình GDQP&AN thực hiện tự chủ hiện nay, đa số các ý kiến đều cho là phù hợp, đối với cán bộ quản lý, giảng viên có 33.3% cho là rất phù hợp, 63.3% cho là phù hợp; đối với SV có 46% cho là rất phù hợp, 53.3% cho là phù hợp. Như vậy, đối tượng người học đánh giá rất cao về nội dung, chương trình môn học GDQP&AN hiện nay, chiếm 99.3%, điều này rất phù hợp vì nội dung, chương trình GDQPAN thực chất là chương trình cứng do Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định trong các văn bản pháp luật hiện nay. Do đó, yêu cầu tự chủ GDQP&AN hiện nay ở Trường Đại học Thủ đô Hà Nội là thực hiện đúng nội dung, chương trình GDQP&AN.

Về xây dựng kế hoạch giáo dục quốc phòng và an ninh, phân công cán bộ quản lý, giảng dạy sinh viên trong Cơ sở Giáo dục quốc phòng và an ninh, Trường Đại học Thủ đô Hà Nội: Đây là việc làm thường xuyên của Phòng Quản lý Đào tạo và Công tác HSSV và Khoa GDTC – QP&AN. Vào đầu năm học và đầu học kỳ, Phòng Quản lý Đào tạo và Công tác HSSV xây dựng kế hoạch giảng dạy GDQP&AN gửi Khoa GDTC – QP&AN, thông báo đến các đơn vị và SV làm công tác chuẩn bị. Trên cơ sở Kế hoạch giảng dạy của Nhà trường, Khoa GDTC – QP&AN xây dựng và ban hành lịch trình giảng dạy chi tiết theo kế hoạch tại Cơ sở GDQP&AN phân công giảng viên giảng dạy, cán bộ khung quản lý theo kế hoạch đào tạo. Khoa GDTC – QP&AN nhận danh sách SV từ Phòng Quản lý Đào tạo và Công tác HSSV, biên chế danh sách SV thành các tiểu đội, trung đội, đại đội. Kế hoạch giảng dạy, rèn luyện các nhóm (đợt) SV hiện nay được thực hiện học tập trung 04 tuần liên tục theo phương pháp cuốn chiếu, số lượng SV trong mỗi đợt học từ 300 đến 350 SV được chia thành các đại đội (lớp lý thuyết) và các trung đội (lớp thực hành). Khoa GDTC – QP&AN phân công cán bộ quản lý và giảng dạy cụ thể đối với các trung đội, đại đội theo từng đợt học của SV. Sinh viên khi học GDQP&AN sẽ thực hiện ăn, ở, sinh hoạt, học tập tập trung để được giáo dục và rèn luyện, xây dựng nền nếp, chấp hành kỷ luật trong Cơ sở GDQP&AN sát với môi trường quân đội và theo đúng quy định về tự chủ GDQP&AN trong các cơ sở giáo dục đại học và quy định về tự chủ GDQP&AN ở Trường Đại học Thủ đô Hà Nội. Đánh giá về việc xây dựng kế hoạch GDQP&AN, phân công cán bộ quản lý, giảng dạy SV trong Cơ sở GDQP&AN hiện nay, đa số cán bộ, giảng viên và SV cho là phù hợp, đối với cán bộ, giảng viên có 53.3% cho là kế hoạch rất phù hợp, có 36.7% cho là phù hợp; đối với SV có 44% cho là kế hoạch rất phù hợp, 51.5% cho là phù hợp. Như vậy, việc xây dựng kế hoạch giáo dục, rèn luyện SV cho từng nhóm (đợt) học tập trung trong Cơ sở GDQP&AN theo hình thức đợt này học xong thì đến đợt khác vào học cho hết học kỳ, năm học và hết số lượng SV trong khóa của Trường sẽ đáp ứng đúng quy định về tự chủ GDQP&AN.

Về phương pháp, chất lượng giảng dạy giáo dục quốc phòng và an ninh: **Giảng dạy trên giảng đường** là những bài học GDQP&AN được tiến hành trên lớp (giảng đường) dưới sự hướng dẫn của giảng viên. Phương pháp giảng bài lý thuyết của giảng viên GDQP&AN thường sử dụng là phương pháp thuyết trình hoặc nêu vấn đề, lấy dẫn chứng để phân tích, giảng giải làm rõ phân lý luận, kết hợp tương tác với người học liên quan đến bài giảng. Ngoài ra, giảng viên còn sử dụng phương pháp dạy học nhóm, tổ chức thảo luận các chủ đề trong học phần, chia sẻ các kinh nghiệm, kỹ năng sống cho người học tạo không khí sôi nổi, vui vẻ trong buổi học. **Giảng dạy ngoài thao trường**, là những bài học thực hành GDQP&AN được tiến hành ở bãi tập thực hành với các nội dung kỹ năng quân sự, thực hiện giảng dạy theo 03 bước: làm nhanh, khái quát động tác; làm chậm, phân tích từng cử động; làm tổng hợp các động tác. Phương pháp giảng dạy bằng trực quan như: động tác mẫu, đội mẫu, vũ khí, trang bị, mô hình học cụ, địa hình thực tế, sơ đồ, bản đồ,...ngoài ra giảng viên GDQP&AN còn tổ chức các hoạt động vui chơi, giải trí trong giờ giải lao trên bãi tập, tạo không khí phấn khởi, đoàn kết cho người học. Đề nâng cao chất lượng giảng dạy GDQP&AN cho SV, đội ngũ giảng viên thường xuyên trao đổi, thông nhất, tích cực chuẩn bị nội dung giáo án, bài giảng, mô hình học cụ, tranh vẽ; tổ chức thực luyện, thông qua bài giảng lý thuyết và thực hành; tổ chức học thuật về phương pháp giảng dạy, về xử lý tình huống trong quá trình lên lớp; sử dụng máy tính và phần mềm Powerpoint kết hợp với công nghệ Studio để chuẩn bị bài giảng trình chiếu tạo hình ảnh trực quan trong giảng dạy. Khi được hỏi về phương pháp giảng dạy GDQP&AN hiện nay, đa số các ý kiến của cán bộ, giảng viên và SV cho là phù hợp, đối với cán bộ, giảng viên có 60% cho là rất

phù hợp, 30% cho là phù hợp; đối với SV có 48.5% cho là rất phù hợp, 51.2% cho là phù hợp. Như vậy, phương pháp giảng dạy lý thuyết và thực hành môn học GDQP&AN ở Trường Đại học Thủ đô Hà Nội đang được triển khai hiện nay đáp ứng được yêu cầu tự chủ môn học GDQP&AN. Khi được hỏi về chất lượng bài giảng lý thuyết và thực hành của đội ngũ giảng viên GDQP&AN hiện nay, đa số các ý kiến của SV hài lòng với các buổi học GDQP&AN, có 55.3% SV được hỏi đánh giá chất lượng bài giảng rất tốt, có 41.2% ý kiến đánh giá ở mức độ tốt. Như vậy, chất lượng bài giảng lên lớp của đội ngũ giảng viên GDQP&AN là phù hợp với đối tượng SV đại học năm đầu và đáp ứng được nhu cầu người học, tạo không khí vui vẻ, sôi nổi, yêu thích trong từng buổi học đáp ứng được mục tiêu GDQP&AN hiện nay.

Như vậy, để nâng cao chất lượng tự chủ GDQP&AN, không chỉ tác động vào ý thức trách nhiệm của người học với tư cách là chủ thể quan trọng nhất, mà còn phải quan tâm chú trọng đầu tư trang thiết bị dạy học và đào tạo đội ngũ GV đủ số lượng, bảo đảm chất lượng đội mới phương pháp giảng dạy, tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin để nâng cao chất lượng, hiệu quả môn học để tương xứng với vị trí, yêu cầu giảng dạy của môn học. Đồng thời, tranh thủ sự quan tâm, lãnh chỉ đạo của Đảng ủy, Ban Giám hiệu (BGH) nhà trường, mà đội ngũ GV tham mưu đề xuất kịp thời những vấn đề có liên quan đến chuyên môn, để Đảng ủy, BGH có hướng điều chỉnh phù hợp với thực tiễn hiện nay.

2.4 Giải pháp nâng cao chất lượng tự chủ Giáo dục quốc phòng và an ninh ở trường Đại học Thủ đô Hà Nội hiện nay

Trên cơ sở các đánh giá trên, để góp phần nâng cao chất lượng tự chủ GDQP&AN ở trường Đại học Thủ đô Hà Nội, chúng tôi đề xuất một số nhóm giải pháp sau:

2.4.1. Nhóm giải pháp xây dựng, nâng cao chất đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên giáo dục quốc phòng và an ninh

Thực hiện tốt công tác quy hoạch đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên ở Khoa Giáo dục Thể chất - Quốc phòng và an ninh

Việc xây dựng quy hoạch phải nắm vững và căn cứ vào hướng dẫn của cấp trên, tiêu chuẩn cán bộ, nhiệm vụ chính trị của Khoa GDTC – QP&AN và các ngành; đánh giá đúng thực trạng, dự báo sự phát triển của đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN. Xây dựng quy hoạch đòi hỏi phải nghiên cứu kỹ, làm thận trọng, cần khảo sát đánh giá cụ thể lớp đương nhiệm, xác định bước phát triển cho từng chức danh, phát hiện thăm dò, tuyển chọn nguồn kế cận, dự bị, xác định rõ bước đi cần thiết cho quy hoạch...phải phối hợp cho được dự kiến của cấp trên, sự chỉ đạo của cấp uỷ và đề xuất của cơ quan chức năng. Việc thảo luận và thông qua quy hoạch phải thật sự dân chủ, công khai, đi tới sự nhất trí trong tập thể cấp uỷ.

Xây dựng quy hoạch phải gắn liền với điều hành thực hiện quy hoạch, để bảo đảm tính pháp lý, quy hoạch phải gắn với nhiệm kỳ đại hội của Đảng bộ Trường, Chi bộ khoa, có sự phê chuẩn và giám sát của đảng uỷ Nhà trường trong điều hành thực hiện quy hoạch. Để quy hoạch có tính hiệu quả cao và chủ động bồi dưỡng tạo nguồn các lớp cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN, cần tập trung vào:

Xây dựng quy hoạch tổng thể đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN

Trên cơ sở tính toán khoa học, dự báo, đón đầu sự phát triển của tình hình mà quy hoạch tổng thể đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN, nhằm xây dựng đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ của Khoa, Cơ sở GDQP&AN cả trước mắt và lâu dài. Quy hoạch phải nhằm mục đích bảo đảm cả về số lượng, cơ cấu và chất lượng đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên.

Cần xác định quy hoạch có cơ cấu hợp lý, đồng bộ tạo điều kiện để các thành phần trong đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN bổ sung hỗ trợ cho nhau phù hợp với yêu cầu nhiệm vụ GDQP&AN và nghiên cứu khoa học.

Quy hoạch chất lượng đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN. Trong quy hoạch tổng thể đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên cần xác định rõ mục tiêu, yêu cầu nâng cao chất lượng toàn diện đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN; có bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất

đạo đức cách mạng trong sáng, có ý chí trách nhiệm cao, quyết tâm thực hiện thắng lợi sự nghiệp đổi mới, sẵn sàng nhận và hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao; có kiến thức, trình độ cơ bản toàn diện và chuyên sâu về khoa học; có tầm tư duy; có tiềm năng trí tuệ, tiếp cận kịp thời với khoa học công nghệ và phát triển kinh nghiệm truyền thống. Chú trọng trình độ học hàm, học vị luôn bảo đảm từ 80-90% cán bộ quản lý, giảng viên có trình độ sau đại học. Bảo đảm cho cán bộ quản lý, giảng viên hoàn thành tốt chức trách được giao, có trên 90% giảng viên giảng dạy được tất cả các nội dung, chương trình, 100% giảng viên kiêm nhiệm cán bộ quản lý thực hiện tốt chức trách nhiệm vụ quản lý SV.

Tăng cường công tác đào tạo, bồi dưỡng về chuyên môn nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên giáo dục quốc phòng và an ninh

Đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ kiến thức, năng lực cho đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN là phải tích cực gửi đi đào tạo cơ bản tập trung tại các học viện, nhà trường trong, ngoài quân đội, chú trọng đào tạo thạc sĩ. Với những cán bộ quản lý, giảng viên không đủ điều kiện đi đào tạo dài hạn thì xem xét lựa chọn đưa đi đào tạo ngắn hạn hoặc gửi đi học các lớp ngắn hạn tại các học viện, nhà trường trong, ngoài quân đội.

Các hình thức đào tạo, bồi dưỡng tập trung cho việc bổ túc kiến thức về quản lý, giảng dạy và nghiên cứu khoa học, bồi dưỡng nghiệp vụ sư phạm, bồi dưỡng tin học, ngoại ngữ, bồi dưỡng các chuyên đề, nghị quyết, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước. Trong đó, bồi dưỡng trình độ chuyên môn là nội dung rất quan trọng, trực tiếp nâng cao đến chất lượng quản lý, giảng dạy và nghiên cứu khoa học, tư duy nhận thức và thực tiễn cho đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN.

Để nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng cán bộ quản lý, giảng viên GDQP&AN cần phải kết hợp chặt chẽ công tác đào tạo, bồi dưỡng với công tác chính sách để động viên tinh thần và tạo điều kiện về vật chất cho cán bộ quản lý, giảng viên yên tâm học tập. Chú trọng quan tâm tới những cán bộ quản lý, giảng viên đi đào tạo sau đại học. Trong mỗi học kỳ, năm học, trong mỗi nhiệm vụ được giao phải thường xuyên sơ, tổng kết rút kinh nghiệm, có chính sách khen thưởng xứng đáng với những thành tích xuất sắc trong đào tạo, bồi dưỡng và cả trong quản lý, giảng dạy và nghiên cứu khoa học của cán bộ quản lý, giảng viên.

2.4.2. Nhóm giải pháp về hoàn thiện nội dung chương trình và nâng cao chất lượng giảng dạy, học tập môn học giáo dục quốc phòng và an ninh

Tích cực chủ động hoàn thiện nội dung chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh

Trên cơ sở nội dung, chương trình khung GDQP&AN cho SV do Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành, Khoa và các giảng viên cần chủ động cập nhật các quan điểm, chủ trương cơ bản của Đảng, Nhà nước, Quân đội về quốc phòng, an ninh như: xây dựng nền quốc phòng toàn dân - an ninh nhân dân, chiến tranh nhân dân bảo vệ Tổ quốc, về điều lệnh, điều lệ, kỷ luật quân đội trong tình hình hiện nay; các văn bản pháp luật liên quan đến quốc phòng, an ninh; tình hình chính trị, kinh tế, xã hội của đất nước vào nội dung bài giảng,... bám sát với sự phát triển của thực tiễn.

Cán bộ, giảng viên chủ động bổ sung vào nội dung chương trình GDQP&AN với lồng ghép các nội dung về truyền thống, vị thế, chiến lược phát triển của Nhà trường trong thời gian tới; các chuyên ngành đào tạo đáp ứng với nhu cầu của các cơ quan, công ty, doanh nghiệp; cơ hội nghề nghiệp và phát triển cho SV sau khi tốt nghiệp ra trường,...

Khoa GDTC – QP&AN chủ động đề nghị Nhà trường mua sắm giáo trình GDQP&AN theo chương trình mới khi Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành, làm tài liệu phục vụ giảng dạy của giảng viên và học tập của SV.

Tăng cường đổi mới nâng cao chất lượng giảng dạy môn học giáo dục quốc phòng và an ninh của cán bộ, giảng viên Khoa Giáo dục Thể chất - Quốc phòng và an ninh

Chú trọng nâng cao trình độ, năng lực cho đội ngũ cán bộ, giảng viên GDQP&AN

Ngoài chương trình đào tạo, bồi dưỡng, thực tế của Trường, Khoa GDTC – QP&AN tăng cường bồi dưỡng tại chỗ, nhất là công tác quản lý, duy trì nề nếp, tác phong; chất lượng giảng dạy của giảng viên như: tổ chức dự giờ, bình giảng, hội giảng, phân công cán bộ, giảng viên có trình độ

kinh nghiệm kèm cặp bởi giảng viên trẻ...qua đó, nâng cao bản lĩnh chính trị, năng lực toàn diện, kinh nghiệm và phương pháp quản lý, giảng dạy cho đội ngũ cán bộ, giảng viên, làm cơ sở, nền tảng cho giáo dục, rèn luyện SV sát gần với môi trường quân đội.

Bên cạnh đó, đội ngũ cán bộ, giảng viên cần chủ động trong tự học tập, nghiên cứu nâng cao trình độ, năng lực như: kỹ năng sư phạm, nghiên cứu khoa học, ngoại ngữ, công nghệ thông tin, sử dụng mạng Internet tra cứu, khai thác các nguồn thông tin liên quan đến quốc phòng và an ninh, liên kết các đường dẫn để xây dựng bài giảng có chất lượng cao, cung cấp nhiều kiến thức, tạo ra khả năng tương tác thu hút người học góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy và nghiên cứu khoa học; tích cực tham gia các lớp tập huấn, hội thi giảng viên giỏi GDQP&AN, giảng viên giỏi nghiệp vụ sư phạm...kết hợp nhuần nhuyễn giữa truyền thụ kiến thức với truyền thụ lý tưởng, xây dựng bản lĩnh, kỹ năng hoạt động quân sự cho SV, đề cao việc nêu gương, xây dựng môi trường sư phạm quân sự, môi trường văn hóa lành mạnh.

Tích cực đổi mới phương pháp giảng dạy, đánh giá kết quả môn học của cán bộ, giảng viên GDQP&AN

Để nâng cao chất lượng giảng dạy, đội ngũ cán bộ, giảng viên GDQP&AN cần tích cực ứng dụng công nghệ thông tin, sử dụng phương tiện hiện đại vào giảng dạy, thông qua trình chiếu, sử dụng hình ảnh, âm thanh, video clip mô phỏng các tình huống chiến đấu, động tác kỹ thuật, chiến thuật và tạo ra các liên kết để đưa hình ảnh, thông tin mới về hoạt động quân sự, quốc phòng, an ninh, cung cấp cả kiến thức lý thuyết và thực tế, tạo sự sinh động, hấp dẫn, lôi cuốn người học. Trong quá trình lên lớp, giảng viên thể hiện tác phong, phong cách “người thầy mặc áo lính”, là hình ảnh mẫu mực, trực quan cho SV học tập. Vận dụng linh hoạt nhiều phương pháp trong điều hành hướng dẫn, đặc biệt là tăng cường các nội dung học tập nhóm nhằm phát huy tính chủ động, sáng tạo của người học trong trao đổi, thảo luận để xây dựng và nắm sâu nội dung bài học. Bên cạnh đó, Khoa đẩy mạnh đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá kết quả môn học thông qua hình thức trắc nghiệm; tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra việc giảng dạy và đánh giá kết quả, bảo đảm khách quan, công bằng chính xác.

Phát huy tinh thần tích cực, tự giác của sinh viên trong học tập môn học giáo dục quốc phòng và an ninh

Tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức cho SV, nhằm thống nhất về nhận thức, tư tưởng là tiền đề, cơ sở cho việc nâng cao chất lượng GDQP&AN cho SV. Khoa GDTC – QP&AN cần làm tốt công tác phối hợp các khoa, phòng, ban chức năng của Nhà trường để tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức về công tác GDQP&AN gắn với điều kiện, quy định về GDQP&AN. Công tác tuyên truyền, giáo dục phải căn cứ vào thực tiễn điều kiện ăn ở, học tập trung của Cơ sở GDQP&AN; những khó khăn cần khắc phục, những điểm mới phát sinh cần thích nghi, vận dụng phù hợp. Tăng cường phát huy vai trò của cán bộ quản lý, giảng viên trong quản lý, đôn đốc, nhắc nhở, kiểm tra, động viên SV tích cực, tự giác trong học tập và chấp hành các quy định về GDQP&AN. Kết hợp giáo dục toàn diện với xác định đúng nội dung trọng tâm, trọng điểm trong tuyên truyền, giáo dục giúp SV có ấn tượng sâu sắc, dễ tiếp thu đạt hiệu quả cao hơn.

3. KẾT LUẬN

Tóm lại, để nâng cao chất lượng tự chủ GDQP&AN ở trường Đại học Thủ đô Hà Nội cần thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp; trong đó, xây dựng, kiện toàn đội ngũ GV GDQP&AN đủ về số lượng, đảm bảo về trình độ, có chất lượng chuyên môn nghiệp vụ được coi là trọng tâm. Thực tế cho thấy, nghiên cứu về giải pháp nâng cao chất lượng tự chủ GDQP&AN là một vấn đề lớn, khó khăn và phức tạp, đòi hỏi nhiều công sức, thời gian, trí tuệ tập thể. Nên có thể khẳng định, môn học GDQP&AN có vai trò, ý nghĩa rất to lớn trong việc giáo dục nâng cao ý thức, phẩm chất đạo đức cách mạng của mỗi SV trong giai đoạn hiện nay. Đặc biệt, trong điều kiện đất nước hội nhập và phát triển hiện nay, việc nâng cao ý thức, trách nhiệm và hiểu biết về kiến thức quốc phòng và an ninh là một nhiệm vụ thiết thực hơn bao giờ hết. Vì vậy, việc giảng dạy môn học GDQP&AN là một nhiệm vụ quan trọng và rất có ý nghĩa, giúp SV ý thức đoàn kết dân tộc và không ngừng phấn đấu học tập vươn lên, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa giai đoạn hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Chính trị (2007), *Chỉ thị số 12-CT/TW ngày 03/05/2007 về sự tăng cường lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục quốc phòng - an ninh trong tình hình mới*.
2. Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII (2021), *Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng*. Hà Nội: Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII Đảng Cộng sản Việt Nam.
3. Nguyễn Minh Triết (2021), *Báo cáo tổng kết công tác hội và phong trào sinh viên năm học 2020-2021*. Hà Nội: Trung ương Hội sinh viên Việt Nam.
4. Nguyễn Văn Phúc (2020), *Thông tư Ban hành chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh trong trường trung cấp sư phạm, cao đẳng sư phạm và cơ sở giáo dục đại học*. Hà Nội: Bộ Giáo dục và Đào tạo.
5. Quốc hội (2013), *Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh*. NXB Hồng Đức.
6. Thiếu tướng. TS Trần Ngọc Thanh (2023), *Đổi mới nội dung Giáo dục quốc phòng và an ninh cho học sinh, sinh viên trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc*, trang điện tử <https://moet.gov.vn/giaoducquocdan/giao-duc-quoc-phong-an-ninh>
7. Trường Đại học Thủ đô Hà Nội (2024), *Báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ quân sự, quốc phòng địa phương năm 2024, phương hướng nhiệm vụ quân sự, quốc phòng địa phương năm 2025*.

ENHANCING THE QUALITY OF AUTONOMOUS EDUCATION IN NATIONAL DEFENSE AND SECURITY OF HANOI METROPOLITAN UNIVERSITY

Abstract: *National Defense and Security Education plays an important role in providing citizens with essential knowledge about national defense and security, thereby promoting the strength of great national unity and the patriotic traditions of the Vietnamese people. This subject is a compulsory component of the official curriculum for students from high school to university. This paper first analyzes the role of National Defense and Security Education for university students; second, it outlines the current situation of teaching this subject at Hanoi Metropolitan University; and third, it proposes several solutions to improve the quality of teaching National Defense and Security Education of Hanoi Metropolitan University. These proposed solutions also aim to enhance students' sense of responsibility in the cause of national defense and development.*

Keywords: *Quality; university; national defense and security education; teaching; students.*